ఒక్కనాటి బాగోతం ఇడుపు కాయిదాలకచ్చింది

ఆరోజుగూడా ఏశాల రాములు రియార్సల్‌కు రాలేదు. 'ఏశాల' వాళ్ల ఇంటి పేరుగాదు. వాళ్ల కులంల ఇద్దరు రాములులున్నరు. ఈ రాములు నాటుకాలాడుతడని ఈ పేరు పడిపోయింది. బాగోతుల బాల్‌రాజు, తబులా కొండయ్య, నాటుకాల నర్సయ్య, జోకర్ నాంపెల్లి... ఇట్లా కొన్నిపేర్లు స్థిరపడిపోయినయి.

మేమందరం చుట్టూ కూసున్నం. నడుమల దూలానికి కందిలి కట్టింద్రు. కందిలికింద మా పంతులు కుర్చీల కూసున్నడు. అంతా మసుకమసుక చీకటే ఉంది. ఇంకా రియార్సల్ మొదలు కాలేదు. కొండయమామ తబలా సుతి చూసుకుంటుండు. దారాలను బిగిత్తుండు. ఎవరి పారట్లను వాళ్లు ఒకసారి చదువుకుంటుంద్రు.

మా అందరినీ ఒకసారి చూసి 'అగో..రాములు ఇయ్యల్లగూడా రాలేదు. మాల్లెంల ఉండదటనా.?' మా పంతులు అడిగిండు.

'ఇంకో మాల్లెం బెట్టింద్రట. పక్కీరోళ్ల ఇంట్ల రియార్సలట. జంగం పంతులే నేర్పిత్తండట. మాయాబజార్ నాటకమట.' చెప్పిండు కొండయమామ. అంతవరదాకా ఈ సంగతి సగం మందికి తెలువనే తెలువది.

అందరం గుసగుసలాడుకున్నం. వాళ్ల మాల్లెంల ఎవలెవలున్నరో అడుగుతున్నం. ఒకలిద్దిరు' వీడు ఇట్లజేత్తడని మేము ఎన్నడో అనుకున్నం. మొన్నటి నుండే మసులుతండు' అన్నరు.

'అచ్చా...మనకు పోటీ వెట్టింద్రన్న మాట. అట్లనేగానీ పోటీ ఉంటేనే ఎవలేంటిదన్నది బయటవడుతది ఇవారదాక ఊర్లె ఒక్కటే మ్యాల్లముండే. ఇప్పుడు రెండు మ్యాల్లాలు అయినయన్నమాట. వాళ్లకంటే మంచిగ ఆడి సూపియ్యాలె.' మా పంతులు అన్నడు.

ఊర్లే ఇంకో మాల్లెం పుట్టుడుకు అసలు కారణం కొండయ మామనే! మేము ఇప్పుడు నేర్సుకుంటున్న 'ధర్మకంకణం' నాటకంల రాజు ఏశం దగ్గర తకురారు వచ్చింది.

రాజు వేశం నాకు గావాలంటడు రాములు. కాదు నాకే కావాలంటడు మామ. ఎవరి పట్టువారిదే! నిజానికి రాజువేశం మామకు కుదురుతది. రాములు బక్కగా పొడుగ్గా జొన్నకట్టె లెక్క ఉంటడు. వానికి రాజువేశం అసలేకుదురది. ఈ సంగతి మాల్లెంల అందరికీ తెలుసు. ఒకలిద్దరు 'నీకు రాజు ఏషం కుదురదిరా' అని రాములుకు చెప్పింద్రుగూడా. వాడే వినలేదు.

రాజు తర్వాత ఆటలో మేటివేశం శంకరునిది. మా పంతులు ఇద్దరికీ సరిచెప్పి మామకు రాజు వేశం రాములుకు శంకరునివేశం ఇచ్చిండు. ఏమనుకున్నడో రాములు ఇంక కొందరిని జమ జేసుకుని కొత్త మాల్లెం బెట్టిండు.

జంగం పంతులు ఎప్పటినుండో ఎదురు చూస్తుండుగదా! రాములు బయటకు రాంగానే పట్టుకున్నడు 'మిమ్మల్ని వాళ్ళకంటే మంచిగ జేస్త సూడు' అన్నడట.

మేము రియార్సల్ చేసన్తానే ఎప్పటికప్పుడు వాళ్లరియార్సల్ గురించి తెలుసుకుంటన్నం వాళ్లకి తబలాకాడు లేడని, తాళం కొట్టుడు వస్తలేదని. పక్కీరోల్లు వద్దంటున్నరని రోజుకో కొత్తవిషయం తెలుస్తుంది.

ఒకసారి కర్నాల మక్కచేన్ల దొంగలు వడ్డరు. నాలుగు సంచుల మక్క కంకులు పోయినయి. ఈకేసు బెస్తరాజం మెడకు చుట్టుకుంది. రాజం వాళ్ల మ్యాల్లంల మనిషే. ఈ దెబ్బతో మ్యాల్లం ఇచ్చుకపోతదనుకున్నం. అట్లా జరుగలేదు.

అటో ఇటో వాళ్లు మాయాబజార్ నేర్సింద్రు. మేం 'ధర్మకంకణం' నేర్సినం. మేము ఎన్నడు ఆడితే ఆనాటి మరునాడే మాకు పోటీగా ఆడాలని వాళ్లు నిర్ణయించుకున్నరు. నిజానికి మాయాబజార్ నాటకం. ధర్మకంకునం యక్షగాణం. వేశకాళ్లు బాగుంటే యక్షగానం కంటే నాటకమే మంచిగుంటది.

నాటకంలో పాటలు బలె రంజుగుంటయి. పాటలు ఎత్తుతూ దించుతూ రూపక తాళం మీదుంటయి. మనుసును కరిగియ్యాలంటే రూపక తాళం పాటలే కావాలె. అట్లా వాళ్లకీ మంచి పేరువస్తదన్న భయం మొదలయింది మా మామకు. వాళ్ల ఆటకంటే మా ఆటనే గొప్పగున్నదని జనం అనుకోవాలంటే ఏవైనా జిమ్మిక్కులు చెయ్యాలనుకున్నం.

ఇటువంటి విషయాల్లో మాపంతులు మహా దండోడు. ఆయన మనుసుల గూడా ఇదే సంగతి మెదిలినట్టుంది. మేం చెప్పకముందే ఏదేదో చేస్తండు. జోకర్ పాత్రను పెట్టిండు గదా! మాటమాటకూ జోకులే!

ఆట రక్తి గట్టాలంటే ఒక్క జోకులే చాలవని మామ నమ్మకం. తనమీద కోపం కొద్ది రాములు వేరే మాల్లెం బెట్టిండు గదా! అందుకని ఆ మాల్లెమే లేకుంట జెయ్యాలెనని మామకు పట్టుదల. వాళ్ల మ్యాల్లెం లేకుంట జెయ్యాలంటే 'మాయాబజార్'కు జనంలో పేరు రాకుండ చెయ్యాలె. జంగం పంతులు మ్యాల్లెం 'ఏం ఆట ఆడిండ్రురా...థూ...అదే కొండని మాల్లెంజూడు 'ధర్మకంకణం ఆడింద్రంటే అదీఆట' అని అనాలె జనం.

అందుకని నడుమ నడును రికాడ్డ్యాన్స్‌లు పెట్టిండు. కొన్ని నోటిపాటలు గూడా పెట్టిండు. పాటలు పంతులు పాడాలె. కొండయ మామ తబలా కొట్టాలె. మ్యాకల పోశం డ్యాన్స్ చెయ్యాలె.

ఒకనాడు గడీల స్టేజి వేసినం. ధర్మకంకునం కథ ఏమిటంటే సత్యధర్మరాజు సత్యవతి భార్యా భర్తలు. అడిగింది లేదనకుంట ఇస్తానని కంకునం కట్టుకుంటరు. వీళ్లను పరీక్ష చేయడానికి శంకరుడస్తడు. రాజునే తన సేవకు రమ్మంటడు. రాజు అతడి వెంట ఎళ్తడు.

మరొక నాడు వచ్చి తనకోరికను తీర్చడానికి వేశకాంత కావాలని రాణిని అడుగుతడు. రాణి ఒప్పుకుంటది. వికారమైన శంకరుని వేశం చూసి వేశ్యలెవలూ ఒప్పుకోరు. ఇచ్చినమాట నిలబెట్టుకోవడానికి తనేవస్తానంటుంది రాణి.

పతివ్రత కాబట్టి ఆమెను ముట్టబోతెనే మంటలు లేత్తయి. వాళ్ల ధర్మబుద్ధికి మెచ్చి కైలాసప్రాప్తి ఇస్తడు శంకరుడు.

నాటకం మొదలయింది. మొదటినుంచి చివరిదాకా మంచి రక్తికట్టింది. మ్యాల్లాలు

రెండు అయినయి కాబట్టి ఎవలెట్ల ఆడుతరో సూడాలని మాకంటే ఎక్కువ జనానికే ఉంది. అప్పడే ఊర్లె గూడా వాదులాట మొదలయింది. 'జంగం పంతులేం తక్కువగాడని' కొందరు, 'పున్నయ్య పంతులు గురించి మీకింక తెలువదు'. అని కొందరు వాదులాడుకుంటంఁడట.

అందుకని జనంబాగానే వచ్చింఁడు. మంచికలెక్షనయింది. జోకర్ మస్తు నవ్విపిచ్చిండు. సత్యవతి కష్టాలుజూసి జనం ఏడ్సుడేగాదు. 'మసకమసక చీకటిలో' పాటమీద పోశం డ్యాన్స్‌చేస్తే జనం సీటీలు గొట్టుడేగాదు. నోట్లె ఆటాన బిళ్ల వెట్టి వన్స్‌మోర్ గొట్టింఁడు.

మా కొండయమామ మురుపం చెప్పరాదు. ఎవరిచ్చింఁడో ఐడియా గనీ అప్పటికప్పుడు గ్యాస్‌నూనె లీటరు తెప్పిచ్చిండు. 'ఈదెబ్బతో మనం ఫుల్ సక్సెస్. వాళ్లు ఏంజేసినా మనమీదికిరారు.' కుషీగా అన్నడు. అది ఇంతకుముందు అనుకోని ప్లాను.

ఎట్లుంటదోనని అందరం ఎదరుచూస్తున్నం. అక్కడికి మాపంతులు 'వద్దు అతిలావు శాంతనం జుట్టు పీక్కున్నట్టుంటది' అని అంటనే ఉన్నడు. కొండయ మామనే వింటలేడు. 'మీకెందుకు పంతులు. సూడుంఁడి గంతే' అంటుండు.

ఆ సీన్ రానే వచ్చింది. బటులు వచ్చి వేశ్యలు ఎవరూ రావడం లేదని చెప్పినాక సత్యవతి 'నన్నూగైకొమ్మ మునిపుంగవా' అనిపాట ఎత్తుకుని పాడి తనే వత్తానంటుంది. అయ్యోదొర్సానికి ఎంతకట్టమచ్చెనని జనం కలకలాంటంఁడు. అప్పుడు శంకరుడు 'కొమ్మా రమ్మీ...ననుజేరుకోసుమ్మీ' అనిపాటపాడి ఆమెచేతిని అందుకోబోతాడు. అప్పుడు మంటలు లెవ్వాలె.

మామ జనానికి కనబడకుండా సైడుపరదా చాటుకు జాక్కున్నడు. నోటినిండా గ్యాసునూనెను పోసుకున్నడు. అగ్గిపుల్లను గీకి పట్టుకున్నడు. 'ఊఫ్' మని నూనెను ఊదిండు. ఇద్దరి మధ్యల బగ్గుమని మంట. జనం సంతోషంతో కీకెలు పెట్టింఁడు. మరోసారి చెయ్యిని అందుకోబోతే మల్లీమంట. జనం విచిత్రపడుతంఁడు. చూసేవాళ్లకు ఎట్లాగంటె నిజంగనే చెయ్యివడితే బగ్గున మంటలు లేత్తున్నయా అన్నట్టుంది. కొండయమామ ఎగిరి గంతులేత్తండు. మూడవసారి మల్లా ఊదిండు. ఊదుడు ఊదుడే కొద్దిగ గట్టిగ ఊదిండు.

మంట కొద్దిగా యాస తిరిగి శంకరుని దోతికి అంటుకుంది. వాడు భయం భయంగా స్టేజిమీద ఎగురుతుండు. జనాలకు ఏంతెలుసు? అదినాటకంలో భాగమే అనుకుంటున్నరు.

'మంచిగైంది ముండకొడుక్కు. దేవతలెక్కున్న రాణిని చెయ్యివడుతడా' అంటంఁడు.

ముందుగా గ్రహించిన సత్యవతి శంకరుని దోతిని గుంజేసి ఇసిరికొట్టింది. కొట్టుడు కొట్టుడు అటుపక్కనో ఇటుపక్కనో ఇసిరికొట్టినా బాగుండు. ఆగంల పరుదాదిక్కు ఇసిరికొట్టింది. అది సైడు పరదాకి తాకి బగ్గున మంట లేచింది.

అప్పుడు క్యాల్లికచ్చిన కొండయమామ. 'నీళ్లురో...నీళ్లు అందుకొండ్రిరో....' అని కేకలేసిండు. మంటలు లేచినాక జనానికి అసలు విషయం అర్థమైంది.

'అక్కడ నీళ్లెక్కడియి...? తాగుడుకు తెచ్చుకున్న బిందెడు ఎప్పుడో ఖాళీ అయినయి. మనిషికో దిక్కు మేకప్ సామాన్లు పక్కకు పెట్టినము. స్టేజి అందంగా ఉండాలని పూలపూల చెద్దర్లు అడుక్కువచ్చికట్టినం. వాటిని గట్టిగా సుతిలి తాళ్లతో కట్టినం. ఎంతగుంజినా రాలేదు. ఆ చెద్దర్లు ఇచ్చినోళ్లు ముందటనే కూర్చున్నరు.

'నా చెద్దరురో...ఎర్ర చెద్దరు గుంజుండ్రిరో...వచ్చ చెద్దరు గుంజుండ్రింరో....కాలుతుందిరో' అని జనంలోంచి కేకలు. అటోఇటో స్టేజిని గుంజేసినం. మేన్ పరుదా కాలిపోకుండా కాపాడినం. అటుగుంజుడు ఇటు గుంజుడు అందరు జమ కూడిండ్రు.. గంట గడిచిపోయింది. ఇంకా కొంత ఆటమిగిలేవుంది. జనం అసంతృప్తిగానే లేచిండ్రు.

తెల్లారిమాత్రం వెంకట్‌రెడ్డి పటేల్ ఇంట్ల పెద్ద పంచాదయింది. కత ఇడుపు కాయిదాలదాకా పోయింది. అసలు సంగతేమిటంటే శంకరుడు కట్టుకున్న పితాంబరం సత్తవ్వ దొర్సానిది. వేశం మీదికి కావాలని అడిగి తెచ్చుకున్నడట గొల్లరాజం. అది కాలిపోయింది కాబట్టి అసలు సంగతి బయటకు వచ్చింది.

శంకరుని వేశమేసిన రాజిగానికి నీకూ సోపతి ఎప్పుడయిందని దొర్సానిని కొట్టిండట పటేలు. ఎంత చెప్పినా వినడట. సోపతిలేకుంటే చీర ఎందుకిత్తవు అన్నడట.

ఈ ముచ్చట తెలవంగనే గొల్లరాజం పటేలు ఇంటికిపోయి ఇద్దరికాళ్లు మొక్కిండట. 'పటేలా..మీకాలుకు చెప్పసొంటోన్ని. నాలుగురోజుల కైకిలి వత్తనని బతిలాడితే దొర్సాని ఇచ్చిందని ఏడ్చిండట.

అటో ఇటో పటేలు కోపం తగ్గిపోయినా పితాంబురం బాకీ మాత్రం అట్లే మిగిలింది. పటేలు దగ్గర పితాంబురం బాకీ తీరడానికి రాజంకు మూడేండ్లు పట్టింది. అది వేరే విషయమనుకో.

మొత్తం మీద మా జిమ్మిక్కులే మానెత్తిమీదికచ్చినయి. "వారెవా... "ఏం ఆట ఆడిండ్రురా!. ఆట కమ్మేయాల్లకు షాందిరిని అంటువెట్టుకునిరి పిచ్చిముండకొడుకులు. అని మొఖం ముంగటనే తిట్టిండ్రు ఊరి జనం.